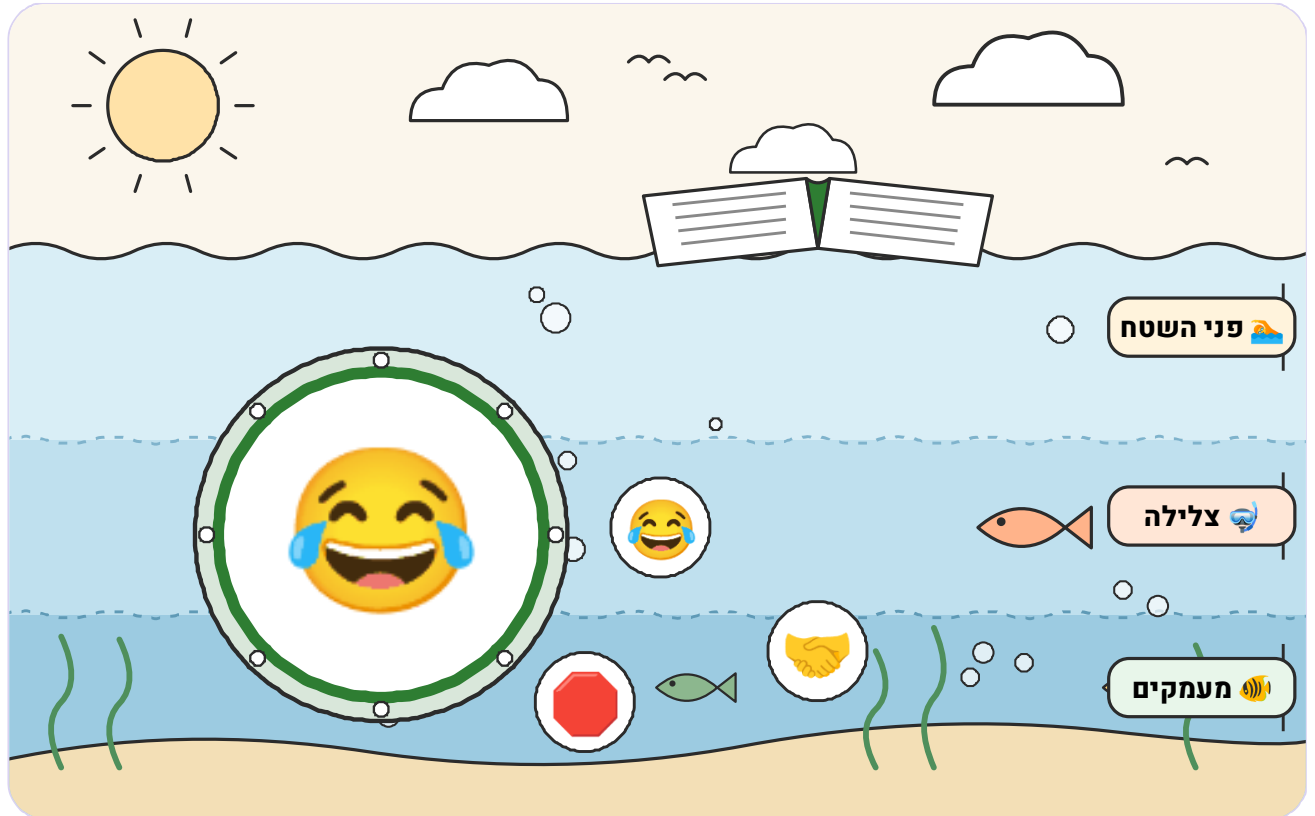

חוברת תלמיד • קריאה והבנה • יסודי (לכיתות ג'-ו')

צוחקים עם, לא על: ממים ברשת

ממה עשוי מם, איך טרנד נולד ונשכח, ומתי בדיחה הופכת לפגיעה – צוללים בשלבים: מתחילים על פני המים ויורדים לעומק.

תאריך:

כיתה:

שם:

טקסט ושאלות

- 10 הטקסט: פיצוי לא ממהר לגדול
- 12 חלק א' – שחייה על פני השטח
- 13 חלק ב' – צלילה
- 15 חלק ג' – מעמקים
- 17 בודקים את עצמנו + כרטיס יציאה
- 2 מהדורה למורה ומפתח תשובות

כלים לקריאה

- 6 דף האסטרטגיות
- 7 מפת הצלילה
- 8 סימניות לגזירה
- 9 כרטיסי מילים לקיפול

איך משתמשים?

א. מתחילים בדף האסטרטגיות ובמפת הצלילה. ב. קוראים את הטקסט ועוצרים בתחנת העצירה. ג. עונים על השאלות לפי העומק: פני המים, צלילה והמעמקים. ד. מסיימים בבדיקה עצמית ובכרטיס יציאה.

יסודי

עובד גם בשחורלבן

ניסוח לבנים ולבנות

להדפסה

מהדורה למורה

מהדורה למורה – מערך ומפתח תשובות

מהדורה למורה – יסודי. כאן מרוכז כל מה שצריך לפני השיעור: מטרות, מערך ל-45 דקות, גרסה קצרה, חיבור למודלים של חוסן, טיפים ומפתח תשובות. אפשר להסיר את הדפים האלה לפני צילום החוברת לתלמידים.

מטרות השיעור

- להסביר ממה בנוי מם (תבנית קבועה, כיתוב משתנה ותחושה משותפת) ולזהות את התחנות במחזור החיים של טרנד ברשת.
- להבחין בין צחוק עם לבין צחוק על בעזרת מבחן ההיפוך ומבחן הבעלות, ולנמק עמדה בעל פה ובכתב.
- לתרגל דרכי פעולה כשמש פוגע מגיע אלינו: לא לשתף, לתמוך במי שנפגע, לבקש מחיקה, לפנות למבוגר ולהתנצל באמת.

גרסה קצרה – 10 דקות

מציגים מם בדוי וחביב (פינגווין מחליק עם שני כיתובים שונים) ושואלים ממה הוא בנוי ומה הופך אותו למצחיק. אחר כך מציגים את מבחן ההיפוך ואת מבחן הבעלות, ומשחקים יחד בשלב אחד ממשחק המסלול. מסיימים במשפט השלמה: "לפני שאני משתף/ת מם, אני שואל/ת את עצמי..."

שאלת פתיחה לכיתה

חשבו על בדיחה אחת שגרמה לכל הכיתה לצחוק יחד. מה הפך אותה למצחיקה בלי שאף אחד ייפגע? ומה לדעתכם קורה כשבדיחה "מחליפה צד" ופתאום יש מישהו אחד שלא צחק?

מהדורה למורה

מהדורה למורה – מערך ומפתח תשובות (המשך)

חוסן מול הצחוק: גש"ר מאח"ד · עש"ן ד"ק · מעש"ה

עש"ן ד"ק משמש רגע עצירה לפני לחיצה על "שלח", וגם כשאנחנו מטרה של מם ומרגישים כעס או בושה: ע – עצור, ש – שרירים (מכווצים אגרופים ומשחררים לאט), נ – נשימה (שאיפה איטית ונשיפה ארוכה), ד – דיבור עצמי (משפט מחזק), ק – קדימה (בוחרים צעד קטן אחד וממשיכים). מעש"ה מנחה איך לעזור לחבר/ה שנפגע/ה ממים: מ – מחויבות "אני כאן איתך", ע – עידוד לפעולה (משימה קטנה עכשיו), ש – שאלות שמפעילות חשיבה (מה אפשר לעשות עכשיו? מה עזר לך בעבר?), ה – הבניית רצף (מה קרה, מה עכשיו ומה הלאה). גש"ר מאח"ד מציע ערוצי התמודדות אחרי לעג פוגע, ובמיוחד חברה (לא להישאר לבד), רגש (לתת שם להרגשה), שכל (להבין שהבעיה בלעג ולא ב"ו"דמיון (הומור מרפא, כמו מם משותף שבו כולם שותפים מלאים). מם פוגע הגיע לחבר/ה? עוזרים עם מעש"ה: מחויבות ("אני כאן איתך"), עידוד לפעולה (לא משתפים, מבקשים למחוק ומספרים למבוגר/ת), שאלות ("מה קרה? מה עוזר לך?") והבניית רצף – מה קרה, מה עכשיו ומה הלאה.

מערך שיעור - 45 דקות

דקות	שלב	מה קורה
5	פתיחה וחימום	שאלת הפתיחה על בדיחה שהצחיקה את כל הכיתה יחד. מציגים את שקופית הפתיחה עם הצוללן/ית והבושה האפורה, ושואלים מה לדעתם מסמלת הבושה האפורה.
10	קריאה בשלוש עומקים	כל קבוצה קוראת את הטקסט ברמה המתאימה לה. פני המים: מסמנים מידע מפורש. צלילה: מזהים מבנה (תבנית, כיתוב ותחושה משותפת) או תחנות במחזור החיים של טרנד.
8	ממה עשוי מם ומסע של טרנד	מליאה קצרה: משרטטים יחד את שלוש השכבות של מם ואת ציר התחנות (לידה, הד ורמיקסים, שיא, שחיקה, זיכרון). התלמידים ממציאים מם בדוי וחביב ומזהים באיזו תחנה הוא נמצא.
10	שני מבחנים לפני "שלח" ומשחק המסלול	מציגים את מבחן ההיפוך ואת מבחן הבעלות. בזוגות משחקים במשחק "בחרו מסלול" ברמה המתאימה ומנמקים כל בחירה. מתרגלים יחד את עש"ן ד"ק לפני לחיצה על "שלח".
8	מעגל שיח	דנים בשתיים מארבע שאלות הדיון. בסוף מנסחים יחד כלל כיתתי אחד לקבוצת הכיתה ומזכירים מה עושים כשם פוגע מגיע אלינו: לא משתפים, לא מסמנים אהבתי, תומכים, מבקשים מחיקה ומספרים למבוגר.
4	כרטיס יציאה וסיכום	כל תלמיד/ה ממלא/ת כרטיס יציאה אחד. המורה מסכם/ת: "צוחקים עם, לא על", ומזכיר/ה את שורת העזרה: פנו ליועצת, לנאמני החוסן המורים או לנאמני החוסן התלמידים.

מהדורה למורה

מהדורה למורה – מערך ומפתח תשובות (המשך)

טיפים להנחיה

- שמרו על כלל ברזל בשיעור: לא מראים ממים אמיתיים, לא מזכירים שמות של תלמידים או תלמידות ולא מספרים מקרים מזהים. כל הדוגמאות בדויות וחביבות, כדי שאף אחד לא יהפוך ל"דוגמה" בעצמו.
- זהו מרחב של תמיכה ולא של טיפול. אם תלמיד/ת משתף/ת בפגיעה אישית או מגלה מצוקה, הודו על האמון, אל תחקרו מול הכיתה, שוחחו בפרטיות לאחר השיעור והפנו ליועצת. כל חשש מועבר ליועצת.
- הימנעו משיפוטיות כלפי הומור באופן כללי. חשוב שהתלמידים והתלמידות ירגישו שצחוק ושייכות הם דבר טוב, והשאלה היא רק על חשבון מי הצחוק. תנו מקום גם לטענת הנגד "זה רק הומור" ובקשו להפריך אותה בנימוק ולא בהטפה.

הכוונה לשאלה הפתוחה – יסודי

קבלו כל מם חביב שבו הצחוק משותף לכולם: על חפץ בכיתה, על מזג האוויר, על הטיול או על תחושה שכולם מכירים. בדקו שהילד/ה ענה/תה על שאלת הבדיקה: אם המם מופנה לילד מסוים או מצחיק על חשבון מראה, מבטא או טעות של מישהו, עודדו לשנות אותו כך שכולם יוכלו לצחוק יחד, בדומה לפיצי עם משקפי השמש.

מפתח תשובות למורה – יסודי. שאלות פתוחות: תשובות אישיות. מחפשים תשובה שנשענת על הטקסט, מנומקת ומנוסחת במשפטים שלמים.

מהדורה למורה

מהדורה למורה – מערך ומפתח תשובות (המשך)

שאלה	תשובה
1	א. "אני לא עצלן, אני רק חושב"
2	ג. לשני חברים בלבד
3	א. מחק את התמונה, ביקש סליחה וסיפר למורה
4	1. לא נכון 2. נכון 3. לא נכון 4. נכון
6	„היא הסתכלה על הרצפה, והעיניים שלה היו אדומות...”
7	מם על פיצץ שכל הכיתה הכינה ← צוחקים עם; תמונה של רוני מתעטשת, בלי שביקשו ממנה ← צוחקים על; פיצץ עם משקפי שמש, לפי הרעיון של רוני ← צוחקים עם; תמונה של ילד שנפל, שנשלחה לכולם ← צוחקים על; בדיחה על הגשם שלא נגמר בטיול השנתי ← צוחקים עם
8	1-ב, 2-ד, 3-א, 4-ג

כלים לקריאה

דף האסטרטגיות: איך קוראים לעומק?

אחרי הטקסט

מספרים במילים שלי
מה קרה בהתחלה, באמצע ובסוף?

מה הרגשתי?
מה אהבתי בסיפור?

מה לומדים?
מה אני לוקח/ת איתי?

בזמן הטקסט

מסמנים מילה קשה
עיגול סביב מילה שלא הבנתי.

עוצרים וחושבים
מה קרה עד עכשיו?

מדמיינים
איך זה נראה? מה הדמות מרגישה?

לפני הטקסט

מסתכלים על הכותרת
על מה הסיפור? מה אני כבר יודע/ת?

מסתכלים בתמונה
מה רואים? מה זה מספר לי?

מנחשים
מה לדעתי יקרה בסיפור?

מקרא סימונים בעיפרון

♥ מתחבר אליי

! מפתיע אותי

? לא הבנתי

— משפט חשוב

○ מילה לא מוכרת

רשימת בדיקה לקורא/ת

- ☐ קראתי את הכותרת ושאלתי את עצמי על מה הטקסט
- ☐ קראתי את כל הטקסט עד הסוף
- ☐ סימנתי מילה שלא הבנתי
- ☐ קראתי שוב את מה שלא היה ברור

המטרה שלי בקריאה

למה אני קורא/ת את הטקסט הזה? מה הייתי רוצה לגלות?

כלים לקריאה

מפת הצלילה: סוג הטקסט ומילים חדשות

מפת הצלילה שלי

מעמקים

חושבים, מביעים דעה ויוצרים

צלילה

מסיקים, מקשרים ובודקים מילים ומבנה

שחייה על פני השטח

מוצאים מידע שכתוב בטקסט

סוג הטקסט: טקסט סיפורי

מה מאפיין את סוג הטקסט הזה? כתבו שני סימנים שתחפשו בקריאה:

לפני שצוללים

מה אני חושב/ת שיקרה בטקסט? (לפי הכותרת)

מילים חדשות

מילה	פירוש	משפט משלי
מם	תמונה מצחיקה עם כיתוב, שמעבירים ברשת	
כיתוב	מילים שכותבים על תמונה או מתחתיה	
מתעטשת	עושה "אפצ'י" בגלל דגדוג באף	
הלב שלו מתכווץ	הוא מרגיש צער או אשמה בתוך הגוף	
אחריות	אני זה שעשיתי, ולכן אני צריך לתקן	

סימניות לגזירה

גזרו לאורך הקו המקווקו ✂

המעמקים

מעבר לשורות

- מה אני חושב/ת?
- מה הייתי עושה?
- מה למדתי?

השאלה שלי: 🖋

צוחקים עם, לא על: ממים ברשת
יסודי 🖋

צלילה

בין השורות

- למה זה קרה?
- מה הדמות מרגישה?
- מה פירוש המילה?

השאלה שלי: 🖋

צוחקים עם, לא על: ממים ברשת
יסודי 🖋

פני המים

כתוב בטקסט

- מי בסיפור?
- מה קרה?
- איפה ומתי?

השאלה שלי: 🖋

צוחקים עם, לא על: ממים ברשת
יסודי 🖋

כלים לקריאה

כרטיסי מילים לקיפול

גזרו כל כרטיס, קפלו לאורך הקו המנוקד שבאמצע – המילה מקדימה והפירוש מאחור. תרגלו בזוגות. ✂

מם	תמונה מצחיקה עם כיתוב, שמעבירים ברשת
כיתוב	מילים שכותבים על תמונה או מתחתיה
מתעטשת	עושה "אפצ'י" בגלל דגדוג באף
הלב שלו מתכווץ	הוא מרגיש צער או אשמה בתוך הגוף
אחריותי	אני זה שעשיתי, ולכן אני צריך לתקן
פיצי	עציץ שלא גדל אפילו סנטימטר
גיל	צילם את רוני כשהתעטשה
סבא משה	שאל: "אם זו הייתה התמונה שלך, היית צוחק?"

פיצי לא ממחר לגדול

לפני הקריאה

סוג הטקסט: טקסט סיפורי. האם קרה לך שצחקו מתמונה שלך בלי שביקשת? איך הרגשת? מה לדעתך ההבדל בין לצחוק עם מישהו לבין לצחוק עליו?

הניחוש שלי:

מילון קטן

מם

תמונה מצחיקה עם כיתוב, שמעבירים ברשת

כיתוב

מילים שכותבים על תמונה או מתחתיה

מתעטשת

עושה "אפצ'י" בגלל דגדוג באף

הלב שלו מתכווץ

הוא מרגיש צער או אשמה בתוך הגוף

אחריותי

אני זה שעשיתי, ולכן אני צריך לתקן

הערות שלי

1 בכיתה ה' 2 יש עציץ קטן בשם פיצי. כל הילדים משקים אותו, אבל פיצי לא גדל אפילו סנטימטר. לקראת מסיבת סוף השנה החליטה הכיתה להכין מם משותף: תמונה של פיצי, ומעליה הכיתוב "אני לא עצלן, אני רק חושב". כולם צחקו יחד, וגם המורה צחקה.

2 גיל אהב מאוד את הצחוק הזה. בהפסקה הוא ראה את רוני מתעטשת, ובדיוק באותו רגע צילם אותה בטלפון. בתמונה היו לה עיניים עצומות ופה פתוח מאוד. בבית הוסיף גיל כיתוב: "כשהמורה אומרת שיש מבחן". הוא שלח את התמונה לשני חברים בלבד.

3 למחרת התמונה כבר הייתה אצל חצי כיתה. גיל ראה את רוני יושבת לבד בפניה. היא לא צחקה. היא הסתכלה על הרצפה, והעיניים שלה היו אדומות. פתאום הבדיחה כבר לא נראתה לגיל מצחיקה בכלל.

תחנת עצירה: עצרו רגע: מה קרה עד כאן? מה לדעתכם

יקרה עכשיו?

4 בערב סיפר גיל לסבא משה מה קרה. סבא שאל בשקט: "כשכולם צחקו על פיצי, מי היה עצוב?" גיל חשב ואמר: "אף אחד." סבא חייך: "זה ההבדל. עם פיצי צחקתם כולכם יחד. על רוני צחקו בלי שהיא בחרה. אם זו הייתה התמונה שלך, היית צוחק?" גיל הרגיש שהלב שלו מתכווץ. הוא עצר, נשם נשימה ארוכה ואמר לעצמו: "אני יכול לתקן."

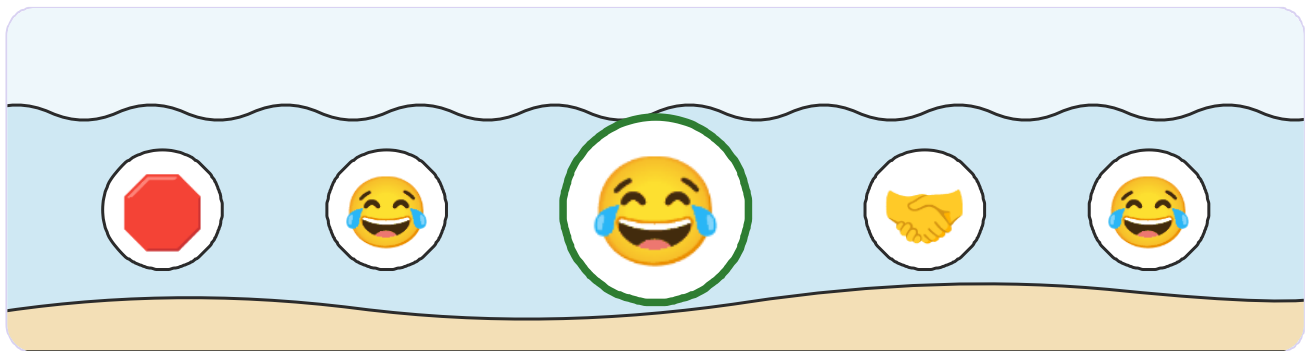

פיצי לא ממחר לגדול (המשך)

5 בבוקר מחק גיל את התמונה וביקש מהחברים למחוק גם הם. אחר כך ניגש לרוני ואמר: "פגעתי בך, וזו אחריותי. אני מצטער." רוני שתקה רגע ואז אמרה: "תודה שאמרת." גיל סיפר גם למורה, כדי שתעזור לבקש מכולם למחוק.

6 כמה ימים אחר כך הציעה רוני רעיון למם חדש למסיבה: תמונה של פיצי עם משקפי שמש קטנים, והכיתוב "גדל לאט, אבל בסטייל". הפעם רוני בחרה, גיל צייר וכל הכיתה צחקה יחד.

שאלות לפי עומק • יסודי

פיצי לא ממחר לגדול

שם:

חלק א' - שחייה על פני השטח

בואו נשחה על פני המים ונמצא מידע שכתוב בסיפור.

איתור מידע

פני המים • כתוב בטקסט

1

מה היה הכיתוב במם המשותף הראשון על פיצי?

גדל לאט, אבל בסטייל" (ב)

"אני לא עצלן, אני רק חושב" (א)

"כשהמורה אומרת שיש מבחן" (ג)

איתור מידע

פני המים • כתוב בטקסט

2

למי שלח גיל את התמונה של רוני?

לסבא משה (ב)

לכל הכיתה (א)

לשני חברים בלבד (ג)

איתור מידע

פני המים • כתוב בטקסט

3

מה עשה גיל בבוקר שאחרי השיחה עם סבא?

מחק את התמונה, ביקש סליחה וסיפר למורה (א)

צחק עם החברים על התמונה (ב)

שלח לכיתה תמונה חדשה של רוני (ג)

בדיקת פרטים

פני המים • כתוב בטקסט

4

נכון או לא נכון? סמנו ✓ בטבלה

המשפט	נכון ✓	לא נכון ✗
גיל שלח את התמונה של רוני לכל הכיתה.	☐	☐
כשהכיתה צחקה על פיצי, גם המורה צחקה.	☐	☐
רוני צחקה כשראתה את התמונה שלה.	☐	☐
את הרעיון למם החדש על פיצי הציעה רוני.	☐	☐

שאלות לפי עומק • יסודי

פיצי לא ממחר לגדול (המשך)

אוצר מילים בהקשר

פני המים • כתוב בטקסט

5

השלימו את המשפטים בעזרת מחסן המילים

מחסן מילים: **משקים** **לבד** **מחק** **גדל**

1. כל הילדים _____ את פיצי, אבל הוא לא גדל.

2. גיל ראה את רוני יושבת _____ בפניה.

3. בבוקר _____ גיל את התמונה וביקש מהחברים למחוק גם הם.

חלק ב' - צלילה

עכשיו צוללים: נבין מה מרגישות הדמויות ולמה הן פועלות כך.

סימון בטקסט

צלילה • בין השורות

6

מסמנים בטקסט

- סמנו בצהוב את המשפטים שמראים שרוני נפגעה.
- סמנו בירוק את המילים שגיל אמר לרוני כשביקש סליחה.
- סמנו בקו את המשפט שמראה שרוני נפגעה מהתמונה.

מיון וארגון

צלילה • בין השורות

7

מיינו: איזה צחוק הוא צחוק עם, ואיזה צחוק הוא צחוק על? (מיינו: סמנו ✓ בעמודה המתאימה)

הפריט	צוחקים עם 😊	צוחקים על 😞
מם על פיצי שכל הכיתה הכינה	☐	☐
תמונה של רוני מתעטשת, בלי שביקשו ממנה	☐	☐
פיצי עם משקפי שמש, לפי הרעיון של רוני	☐	☐
תמונה של ילד שנפל, שנשלחה לכולם	☐	☐
בדיחה על הגשם שלא נגמר בטיול השנתי	☐	☐

שאלות לפי עומק • יסודי

פיצי לא ממחר לגדול (המשך)

קישור מושגים

צלילה • בין השורות

8

מתחו קו בין הדמות למה שעשתה בסיפור

א. שאל: "אם זו הייתה התמונה שלך, היית צוחק?"

1. פיצי

ב. עציץ שלא גדל אפילו סנטימטר

2. גיל

ג. הציעה רעיון למם חדש למסיבה

3. סבא משה

ד. צילם את רוני כשהתעטשה

4. רוני

מארגן גרפי

צלילה • בין השורות

9

השוו בין שני המקרים. כתבו בכל שורה: מי בחר? מי צחק? מישהו נפגע?

שאלה	המם על פיצי	התמונה של רוני

שאלות לפי עומק • יסודי

פיצי לא ממחר לגדול (המשך)

שם:

חלק ג' - מעמקים

הגענו למעמקים: כאן תחשבו, תמציאו ותכתבו מה אתם חושבים.

העברה למקרה חדש

המעמקים • מעבר לשורות

10

מה נועה יכולה לעשות עכשיו? מה היא יכולה להגיד לעצמה?

מקרה לבחינה: תמונה בקבוצה

נועה קיבלה בקבוצת הכיתה תמונה של יואב נופל בשיעור ספורט. מעל התמונה היה כיתוב מצחיק, וכבר כתבו לה הרבה "חחח". נועה חשבה על יואב.

כתיבה ונימוק

המעמקים • מעבר לשורות

11

המציאו מם חביב לכיתה שלכם. ציירו או תארו במילים תמונה וכתבו מעליה כיתוב. בסוף בדקו: האם כל ילדי הכיתה יכולים לצחוק ממנו יחד? האם מישוהו עלול להיות עצוב? אם כן, שנו את המם.

כלי חוסן

המעמקים • מעבר לשורות

12

גיל עצר, נשם נשימה ארוכה ואמר לעצמו: "אני יכול לתקן." כתבו על רגע שבו הרגשתם לחץ. היעזרו בעש"ן ד"ק: עצרתי, כיווצתי ושחררתי שרירים, נשמתי לאט, אמרתי לעצמי משפט מחזק, והמשכתי קדימה.

שאלות לפי עומק · יסודי

פיצי לא ממחר לגדול (המשך)

שיח בכיתה

המעמקים · מעבר לשורות

13

מעגל שיח

- מה ההבדל בין מם שגורם לכולנו להרגיש "זה בדיוק אני" לבין מם שגורם לאדם אחד להרגיש "כולם נגדי"?
- האם מי שרק שיתף מם פוגע אחראי כמו מי שיצר אותו? נמקו.

ייצוג חזותי

המעמקים · מעבר לשורות

14

ציירו את המם החדש של פיצי עם משקפי השמש, וכתבו מעליו את הכיתוב מהסיפור.

בודקים את עצמנו + כרטיס יציאה

בודקים את עצמנו + כרטיס יציאה

בודקים את עצמנו

סמנו בכל שורה איך אתם מרגישים

עוד לא	בערך	בטוח/ה	
			אני יודע/ת להסביר את ההבדל בין לצחוק עם מישהו לבין לצחוק עליו.
			אני יכול/ה לספר מה עשה גיל כדי לתקן את הטעות.
			אני יודע/ת לבדוק אם מם עלול לפגוע במישהו.

כרטיס יציאה

צוחקים עם, לא על: ממים ברשת • יסודי

שם:

כיתה:

תאריך:

1. משפט אחד שלמדתי מהסיפור:

2. לפני שאני שולח/ת תמונה של מישהו, אני שואל/ת את עצמי:

3. דבר אחד שאפשר לעשות אם פגעתי בחבר/ה:

כמה נהניתי מהטקסט? 1 2 3 4 5

בודקים את עצמנו + כרטיס יציאה

בודקים את עצמנו + כרטיס יציאה (המשך)

יצרה: רוית ראש בן ישי

לצלול פנימה • צוחקים עם, לא על: ממים ברשת • חוברת תלמיד ליסודי 🧠

